

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ

ГО «МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ОСВІТИ І НАУКИ»

ВГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Філологічний факультет

Кафедра практики англійської мови та методики викладання

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземної та української філології

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Факультет іноземної філології

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства

Матеріали VII Міжнародної
науково-практичної конференції

Рівне
2022

ББК 81.0

С91

УДК 81

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови та методики викладання (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан філологічного факультету (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романо-германських мов (Національний університет «Острозька академія»);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземної та української філології (Луцький національний технічний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет), старший судовий експерт ЛНДІСЕ;

Мартинюк Алла Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземної та української філології (Луцький національний технічний університет)

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 15 лютого 2022 року, Рівне. – 263, [2]с.

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 24.02.2022 р.).

До збірника увійшли матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

<i>Байло Ю. В., Богачик М. С.</i>	7
До питання вербалізації концепту	
<i>Літкович Ю. В., Дзенік К. Є.</i>	10
The language of advertising	
<i>Мялковська Л. М.</i>	12
Структурні типи та стилістичні функції порівнянь у художньому тексті Г. Сенкевича	
<i>Потанчук С. С.</i>	16
Мовний етикет як соціально-лінгвістичне явище та його основні функції	
<i>Сіваєва О. С.</i>	21
Words Associated with HEALTH: Technology Students' Point of View	

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Алексієвець О. М.</i>	24
Persuasive power of prosodic features in English political discourse	
<i>Бігунов Д. О.</i>	26
До питання мовленнєвого впливу	
<i>Бігунова С. А.</i>	28
Номінація та спроби її класифікації	
<i>Верьовкіна О. Є., Гонтар В. Є.</i>	34
Функціональний аналіз образних порівнянь в англomовному та українському політичних дискурсах	
<i>Вовчук Н. І.</i>	39
Історія та література: історичні постаті в історичних романах російського письменника В. Пікуля	
<i>Войтенко І. Г., Гуменюк А. Ю.</i>	46
Економічні стереотипи у англomовній картині світу	
<i>Киселюк Н. П.</i>	48
Екологія спілкування крізь призму етикетних комунікативних норм	
<i>Киселюк Н. П., Городь А. О.</i>	51
Новітня лексика в англійських економічних текстах та їх переклад українською мовою	

<i>Купцова Т. А., Колієва І. А.</i>	54
Вплив іншомовних запозичень на мовні трансформації	
<i>Нестерук С. М.</i>	56
Образ злочинця у жіночих детективах Гіліан Флінн «Темні тасмниці» та Елізабет Джордж «Гіркі плоди смерті»	
<i>Останіна К., Воробйова І. А.</i>	59
Особливості сучасного англомовного детективу та його перекладу (на прикладі перекладу Володимиром Горбатьком роману Дена Брауна «Цифрова фортеця»)	
<i>Пилипюк Л. А., Хома Х. О.</i>	70
Грамотичний аспект вивчення іноземної мови	
<i>Приходько В. Б., Серєда Ю. О.</i>	72
Роль кольоропозначень в міжкультурній комунікації	
<i>Самборська І. М.</i>	75
Афоризм как лингвокультурный феномен	
<i>Синевич Б. М.</i>	83
Націотворча функція мистецтва як інтерпретаційна стратегія концепції Є. Маланюка	
<i>Стернічук В. Б.</i>	87
Знакові коди оповідної техніки Макса Фрїша	
<i>Стернічук В. Б., Бубало Д. В.</i>	89
Феномен інтертексту : шифри і маркери	
<i>Тиха Л. Ю., Мартинюк К. В.</i>	91
Епітети як засіб творення художніх образів в авторському тексті (на матеріалі роману «Схід» Анджея Стасюка)	
<i>Шкляєва Н. В., Видиш К. В., Шкляєва І. О.</i>	94
Специфіка казок про тварин в народній прозі Західного Полісся та західної частини Волині	
<i>Шульжук Н. В.</i>	96
Прагмалінгвістичні виміри конфлікту як деструктивної мовленнєвої взаємодії	

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

<i>Афанас'єва Л. В., Смирнова М. Л.</i>	100
Aktuelle Probleme des Deutschunterrichts	
<i>Бляшевська А. В., Дмитренко Н. С., Федорець М. А.</i>	102

Developing Communicative Competence at the Lessons of Languages
in Primary School in the Process of Blended Learning

Бойко Н. Г., Конопльова Ю. О.	106
Особливості організації освітньої діяльності учнів з іноземної мови на початковому етапі навчання в НУШ	
Голембієвська М. В.	112
Використання та роль мобільного телефону як навчального засобу на уроках іноземної мови	
Івашкевич Е. Е., Ляшенко Л. В.	116
Educational and Cognitive Motives of Students at the English Language	
Івашкевич Е. З., Яцюрик А. О.	129
The Problem of Managing Pupils' English Language Classroom as One of the Central Problems of English Methodology	
Касаткіна-Кубишкіна О. В., Фрідріх А. В.	144
Knowledge Check and Assessment in E-Learning	
Король О. Ю.	148
Successful Public Speaking as an Important Skill in Learning a Foreign Language	
Кукла О. В.	153
Розвиток гнучких метанавичок (soft skills) в іншомовній освіті	
Лавринюк І. М., Пархоменко О. Т.	164
Використання дистанційного навчання під час вивчення іноземних мов	
Лобанова С. І., Павленко С. В.	166
Формування комунікативної компетенції у студентів при вивченні іноземної мови в технічних ЗВО	
Максимчук Т. В., Лавринюк І. М.	168
Впровадження елементів stem-освіти на заняттях англійської мови	
Михальчук Н. О., Ніколайчук Г. І.	172
The Ways of the Developing of Teenagers' Sovereignty: to the Problems of the Methodology of Teaching Foreign Languages	
Михальчук Н. О., Харченко Є. М.	187
Auto-suggestive Ways of Teaching English at School	
Набочук О. Ю.	201
The Ways of the Developing of English Teachers' Creativity	
Перішко І. В., Білоус Т. М.	216
Tolerance Education in the Context of Cross-Cultural Communication	
Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.	219

Discussion as a Method of Forming Communication Skills
in English Classes at Technical Universities

Станіславчук Н. І.	221
The Етична компетентність майбутнього вчителя іноземної мови як предмет педагогічного дослідження	
Третьякова К. В., Литвин І. Л.	224
Розвиток іншомовної комунікативної компетенції при холістичному підході на заняттях з екстреної допомоги (Emergency Care)	
Філюк Т. О.	228
Принципи побудови змісту шкільних підручників з іноземних мов	
Хунавцева Н. О., Івашкевич Е. Е.	231
The Ways of Organizing Facilitative Interaction at the English Lessons at School	

**СЕКЦІЯ 4. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В
ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ**

Афанас'єва Л. В., Смирнова М. Л.	246
The Application of Some Social Networks in Learning Foreign Languages	
Ковальчук О. М.	249
Інтерактивні практичні заняття-конференції у процесі вивчення іноземної мови	
Ковальчук О. М., Марчак М. Л.	253
Реалізації інноваційної діяльності у закладі вищої освіти	
Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.	255
Als Fremdsprache Deutsch wählen	
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	259

УДК 811.161.2'36

*Наталія Шульжук,
(Рівне, Україна)***ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНІ ВИМІРИ КОНФЛІКТУ ЯК ДЕСТРУКТИВНОЇ
МОВЛЕННЕВОЇ ВЗАЄМОДІЇ**

Постановка проблеми. В останні десятиліття науковий інтерес мовознавців сфокусований на ефективній комунікації. Це активізувало прагматичний підхід, який акцентує увагу лінгвістів на функціях мовних одиниць в конкретних комунікативних актах у процесі передачі комунікативно значущих смислів. У процесі життєдіяльності мовна особистість вступає у безліч різних взаємодій, з-поміж яких виокремлюють основні – кооперація та конкуренція. Остання нерідко призводить до конфлікту.

Сфера конфліктності – об'єкт опису різних наукових дисциплін, і лінгвістичних зокрема (лінгвістичної конфліктології, соціолінгвістики, еколінгвістики та ін.). Спільним для них є розуміння того, що правильний вибір засобів мови, орієнтованих на співбесідника, здатність адекватно передавати зміст, виправдовуючи очікування партнера по комунікації, гармонізує спілкування. У зв'язку з цим перспективними є лінгвістичні розвідки, що вивчають основи неконфліктної (ефективної) мовленнєвої взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Яке ж спілкування учені вважають ефективним? Є. Ширяєв бере до уваги «оптимальний спосіб досягнення поставлених комунікативних завдань, коли іллокуція відповідає перлокуції» [8, с. 14], Й. Стернін – «баланс відносин» («досягаються поставлені завдання і зберігається рівновага між учасниками спілкування» [6, с. 6]). Ефективність спілкування вчені пов'язують і з реалізацією принципів співробітництва Г. Грайса та максимум ввічливості Дж. Ліча [7, с. 53], за допомогою яких і досягається запланований комунікантами результат. Поділяючи вище висловлені міркування, усвідомлюємо, що ефективність мовленнєвої взаємодії визначає спосіб, у який мовець досягає мети у конкретній мовленнєвій ситуації. Тому конфліктність потрапляє у сферу наукового інтересу і прагмалінгвістики,

широке визначення якої запропонував Ю. Апресян: «Під прагматикою ми будемо розуміти закріплене у мовній одиниці (лексемі, афіксі, графемі, синтаксичній конструкції) ставлення мовця: 1) до дійсності, 2) до змісту повідомлення, 3) до адресата» [1, с. 136].

Аналіз літератури з теми дослідження засвідчує, що лінгвісти виникнення конфлікту пов'язують із негативним мовленнєвим впливом, який О. Сковородніков кваліфікує як мовленнєве насилля – «неаргументований відкритий або прихований (латентний) вербальний вплив на адресата, мета якого – зміна його установок (ментальних, ідеологічних, оцінних та ін.) або його поразка на користь адресанта» [5, с. 11]. Мовленнєве насилля може виявлятися приховано або явно, у зв'язку з чим сучасна лінгвістика оперує такими поняттями, як «мовленнєва маніпуляція» та «мовленнєва агресія» [2; 4; 5; 8].

Мета повідомлення – окреслити прагмалінгвістичні параметри деструктивної мовленнєвої взаємодії як передумови виникнення конфлікту.

Виклад основного матеріалу. Оскільки мовним знакам властива широка смислова валентність, що зумовлює їх наповнення різним змістом у мовленні та їх неоднозначну інтерпретацію, то вони за певних обставин можуть створювати перешкоди для порозуміння учасників комунікації, реалізуючи свій конфліктогенний потенціал. Механізмом, що його «запускає», стає мовлення, де віртуальний мовний знак актуалізує своє реальне значення і може стати засобом мовленнєвої агресії. Учені по-різному вербалізують суть поняття «мовленнєва агресія» [2; 3], проте вони виявляють одностайність щодо засобів її вияву. Так, інвектива та словесні ярлики – найпоширеніші з-поміж лексичних засобів. Мовленнєву агресію можуть презентувати й синтаксичні, проте і вони «прив'язані» до конкретної мовленнєвої ситуації, складники якої (соціальні та психологічні ролі адресанта й адресата, їх фонові знання, емоції, ставлення до дійсності, до змісту повідомлення, один до одного, національні стереотипи, мотиви, цілі, місце, час спілкування та ін.) визначають не лише вибір

оптимальних засобів комунікації, а й дискредитаційні пресупозиції, які усвідомлює адресат мовлення у висловлюванні адресанта.

Усвідомлена агресивна реакція адресата на мовленнєву дію адресанта – це важливий критерій конфліктності, проте підстави кваліфікувати будь-яке висловлювання щодо прояву у ньому агресії виникають лише у контексті конкретної мовленнєвої ситуації. Джерелом агресивної поведінки учасників комунікації також можуть стати суттєві розбіжності в їх комунікативних установках та в обсязі фонових знань, надмірний вербальний вплив одного з комунікантів, образливі жести, агресивний тон, невміння керувати емоціями та порушення конвенційних норм спілкування, що рекомендують вербалізувати розбіжності у коректній формі.

Отже, лінгвістичний підхід до розгляду конфліктності полягає в тому, що мову і мовлення розглядають як «джерело або середовище конфліктних ситуацій, в яких можуть, з одного боку, порушуватися мовні норми, а з іншого, – виявлятися мовна та мовленнєва толерантність» [3, с. 35].

Принагідно зауважимо, що конфліктну модель поведінки та приклади ефективного насилля нерідко демонструють сучасна художня література, телебачення, преса, а також комунікація в сім'ї, школі та ін. Усі ці соціальні фактори сприяють формуванню в особистості внутрішнього агресивного світу. Очевидно, тому дослідниця Н. Колосова наголошує на необхідності формування екологічної компетенції мовної особистості, критерієм якої вона вважає «уміння породжувати емотивно коректні тексти та здатність адекватно сприймати особистісні й емоційні домінанти чужих текстів як відображення інших концептосфер та інших культур» [4, с. 25].

Висновки. Потреба відновлення екологічного балансу у сфері комунікації в суспільстві актуалізувала дослідження, які усебічно вивчають мовленнєву агресію на засадах прагматичного підходу. Конструктивну мовленнєву взаємодію визначає спосіб, у який мовець досягає мети. Правильний вибір мовних засобів, орієнтованих на співбесідника, здатність виправдовувати його очікування у процесі адекватної передачі змісту з

урахуванням його інтересів, мотивів, інтенцій, а також виконання комунікативних ролей, визначених соціальним статусом, уміння керувати емоціями й вербалізувати розбіжності у коректній формі суттєво гармонізують соціальну практику спілкування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Апресян Ю. Д. Интегральное описание языка и системная лексикография. *Избранные труды* : в 2 т. Москва, 1995. Т. 2. 768 с.
2. Быкова О. Н. Языковое манипулирование. *Теоретические и прикладные аспекты речевого общения* : Вестник Российской риторической ассоциации. Красноярск, 1999. Вып. 1 (8). С. 99–103.
3. Верьовкін В. В. Конфліктогенний текст як предмет дослідження політичної лінгвістики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов.* 2015. Вип. 13. С. 31–35.
4. Колосова Н. Г. Экологическая функция эмоций. *Грани познания: электронный научно-образовательный журнал ВГСПУ.* 2015. № 1. С. 22–28.
5. Сковородников А. П. Языковое насилие в современной российской прессе. *Теоретические и прикладные аспекты речевого общения.* Красноярск ; Ачинск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1997. Вып. 2. С. 10–15.
6. Стернин И. А. О понятии эффективного общения. *Преподавание культуры общения в средней школе.* Воронеж, 1995. 91 с.
7. Формановская Н. И. Речевое общение: коммуникативно-прагматический подход. Москва : Русский язык, 2002. 216 с.
8. Шляхов В. И., Никонов А. Л. Еколінгвістика і проблема екології мови в російському мовному просторі. *Пространство и время.* 2011. № 4 (6). С. 138–144.